

Passa el futur per Alemanya?

Remarca Fundació Catalunya Europa

Abril 2013

Quan parlem d'Alemanya sovint les opinions que sentim són negatives. La ciutadania percep Angela Merkel com la líder que marca les normes a Europa; unes normes que, segons aquests detractors, només beneficien l'economia alemanya i posen en entredit la convivència europea. Al seu torn, Alemanya percep als països del sud com economies poc disciplinades i caòtiques, amb un capital humà poc procliu al treball. Des de l'inici de la crisi, ara fa cinc anys, han sortit multitud d'estudis, gràfics, estadístiques que qüestionen l'eficàcia de la política econòmica teutona a Europa, sobretot davant la manca de tendències econòmiques positives. Tanmateix, els resultats individuals no desapareixen: Alemanya és la primera potència europea. Això ens fa plantejar quines són les diferències individuals que faciliten el progrés econòmic i fins a quin punt les polítiques econòmiques que funcionen en l'àmbit estatal es poden traslladar de manera eficient al conjunt de la Unió Europea.

La història d'Alemanya ens pot donar algunes claus. En finalitzar la Segona Guerra Mundial, Alemanya es trobava devastada econòmicament i dividida políticament. L'esforç econòmic al llarg de tot el procés bèl·lic havia estat colossal. En aquell moment, apostar per l'hegemonia alemanya a Europa a dia d'avui era impensable. Calia reconstruir-ho tot: no només en el terreny d'infraestructures i edificis, sinó també reconduir la indústria armamentística cap a un sistema de producció radicalment diferent. El Pla Marshall, amb la injecció dels diners necessaris, i les reformes d'Erhard van ajudar a reactivar l'economia. El 1950 *The Times* va batejar l'èxit de la reconstrucció com el "miracle alemany" donada la rapidesa en la recuperació productiva, monetària i financera.

La posterior construcció del mur de Berlín, en part causada pel dinamisme de la zona occidental, va marcar un abans i un després en aquesta trajectòria; però a partir de la caiguda del mur el 1989 l'economia alemanya ha anat *in crescendo*, incorporant en aquesta dinàmica l'Alemanya de l'est. L'impost de solidaritat, consistent en donar el 5,5% de l'impost sobre la renda, sumat a les reformes de l'excanceller Gerard Schröder, sota el nom d'Agenda 2010, foren crucials. Recentment, el ministre de l'Interior, Hans-Peter Friedrich, ha anunciat que els funcionaris rebran un augment de sou del 6,3%, reflex de la prosperitat que viu actualment el país.

És evident que Alemanya ha fet els deures en el pla econòmic i en el terreny de la integració europea. De país dividit i derrotat, ha passat a encapçalar una Unió Europea en hores baixes i qüestionada per la ciutadania. Hom es pregunta què han fet mentrestant alguns dels països meridionals. Mentre Alemanya articulava territoris i estructures productives, els països meridionals recorrien a polítiques efímeres i oportunistes, com el cas de l'estat espanyol on la crisi ha destapat un país ple de carències.

El context de postguerra i les tasques a desenvolupar per a la reconstrucció d'Alemanya tenen molt poc a veure amb una crisi econòmica al conjunt d'Europa que és principalment financera. Tanmateix, com a mínim a l'estat espanyol, podem pensar en la necessitat d'una reestructuració dels sectors productius per deixar endarrere la carregosa herència de la construcció. Alhora, manca la injecció de diners incondicionats que aportà el Pla Marshall. Les ajudes de la Unió Europea comporten tota una sèrie de mesures d'austeritat que han desembocat en conseqüències molt negatives per als països meridionals.

Les polítiques dictades per Alemanya, el BCE, l'FMI i la Comissió Europea, fonamentades molt probablement en èxits del passat i la conveniència pròpia, comporten conseqüències no esperades que estan arribant a situar la societat al llindar de la pobresa. És evident que el rigor pressupostari no ha de deixar-se de banda, però es fa patent que l'austeritat per sí sola no permetrà sortir als països de les seves espirals decreixents. És hora que els governs se'n adonin de la ineficàcia d'aquestes polítiques en l'àmbit europeu: la reducció pressupostària no ha retornat la confiança dels inversors en el mercat perquè estem en economies interdependents i perquè la font de la crisi és l'especulació financera i no pas el mal funcionament dels mercats interns. Cal que els governs facin inversió pública per a l'estimulació del crèdit i del consum i que, paral·lelament, es coordinin per frenar l'especulació. En definitiva, cal trobar un espai comú entre les mesures d'austeritat i les de creixement per tal de reactivar l'economia dels països meridionals.

A l'estat Espanyol, les recents actualitzacions de l'atur provoquen pànic. Més de sis milions d'aturats i un 57% d'atur juvenil segons l'EPA. Cal que els líders de la Unió Europea se'n adonin de la necessitat de coordinació, que donin un pas endavant cap a la unió fiscal, i que dissenyin un full de ruta per evitar el col·lapse de les economies meridionals. Si bé, durant cinc anys, els esforços s'han focalitzat en salvar l'euro, ara toca salvar els europeus. Els ciutadans no saben on han de mirar, si cap al seu govern o cap a les institucions europees. Fa falta una única veu i cal que aquesta vingui de la Unió Europea. Fa 60 anys Alemanya fou incorporada al procés de reconstrucció i d'integració europea. Ara és l'hora que els alemanys estenguin una mà als països del sud i que usin la seva experiència passada pel benefici comú i per a la proposta de polítiques que s'ajustin als temps presents.